

Magyarország a II. világháború után

Lampert

Péter

Postat de Lampert Péter la 2025. 12. 08., h - 12:21

Type of plan

Óraterv

Sector

Társadalomtudományok

Topic, learning area

Magyarország története a XX.században

Grade

12. évfolyam

Learning and development goals

Megismerik a terror felé tartó politikai lépéseket, a társadalom önvédelmi mechanizmusait,

Concepts

szalámi technika, SZEB, kékcédulás választások, kulák, TSZ, Recsk,

Required tools

számítógép, tablet okostelefon

Materials released before class or for a project

<https://notebooklm.google.com/notebook/8d6e149a-da82-40bd-b7e2-4f3bed9fc83b?artifactId=0601ebb7-e69e-49be-910d-c10e4f07e96d>

<https://notebooklm.google.com/notebook/8d6e149a-da82-40bd-b7e2-4f3bed9fc83b?artifactId=cdfbcd3a-4455-4cdc-b8a5-b1852a020539>

https://prezi.com/view/Qf6QrLtabDh68x91hxP4/?referral_token=RGMVv2InB3FN

Introductory part and preparation of the lesson / project plan

<https://gamma.app/docs/A-Rakosi-rendszer-kiepulese-es-bukasa-m5bjadxjs2pinjl>

A források a magyar történelem **Rákosi-korszakát** mutatják be, amely 1945 és 1956 között épült ki, és **Rákosi Mátyás** sztálinista típusú, totális diktatúrájához köthető. A diktatúra kiépülését a **szalámitaktika** alkalmazása tette lehetővé, amellyel a kommunista párt fokozatosan felszámolta politikai ellenfeleit. Kiemelt szerepet kap a rendszer **terrorjának** bemutatása, amelyet a **ÁVH** hajtott végre, többek között koncepciós perekkel – mint a hírhedt **Rajk-per** – és tömeges

kitelepítésekkel, valamint a gazdaság **erőltetett iparosításával** és **kollektivizálásával**. A korszak végül Sztálin halála után bekövetkező változások és **Nagy Imre** reformtörekvései után, az **1956-os forradalom** hatására omlott össze.

A tanulók előre megkapják a hang és filmanyagot, valamint a prezentációt.

Implementation of the lesson / project plan

ÓRATERV - A Rákosi-rendszer kialakulása és bukása

1. Óra céljai

Tartalmi célok

- Megérteni a kommunista hatalomátvétel folyamatát Magyarországon (1945–1949).
- Átlátni a Rákosi-rendszer működését: diktatúra jellemzői, gazdasági és társadalmi politika.
- Érteni a rendszer válságát és bukásának okait (1953–1956).
- Összekapcsolni a Rákosi-rendszert az 1956-os forradalom előzményeivel.

Készségfejlesztési célok

- Forráselemző készség fejlesztése (szöveg, kép, statisztika).
- Ok-okozati összefüggések felállítása.
- Érettségi esszéfeladatokra való felkészítés.

2. Eszközök

- Képek: Rákosi Mátyás, ÁVH, beszolgáltatás, internálótáborok.
- Statisztikai adatok: termelési tervek, kitelepítések számai.
- Rövid forrásszövegek (pl. XX. kongresszus, beszolgáltatási rendelet).
- Projektor, munkalap.

3. Óra menete

I. Ráhangelődés (5 perc)

Kérdés a diákoknak:

- „Mi jut eszetekbe a Rákosi-korszakról? Milyen fogalmakat ismertek?”

Kulcsszavak a táblán:

diktatúra, ÁVH, tervgazdaság, személyi kultusz, koncepciós perek, padlássöprés, internálás.

II. Új ismeretek feldolgozása (20 perc)

1. A kommunista hatalomátvétel (1945-1949)

- Kommunista párt taktika: *szalámitaktika*
- MKP pozícióinak erősítése, kiszorítások ellehetetlenítése
- 1947-es „kékcédulás” választások
- Magyar Dolgozók Pártja megalakulása (1948)
- 1949-es alkotmány és egypártrendszer

Fogalommagyarázat: *szalámitaktika, népi demokrácia.*

2. A Rákosi-diktatúra jellemzői (1949-1953)

- **Teljhatalom és személyi kultusz:**
„A párt a nép élcsapata” – Rákosi mint „Sztálin legjobb tanítványa”.
- **ÁVH szerepe:** megfigyelés, terror, internálás, koncepciós perek (pl. Rajk-per).
- **Tervutasításos gazdaság:**
  - kollektivizálás, beszolgáltatás
  - nehézipar erőltetése
  - hiánygazdaság
- **Társadalmi következmények:**
kitelepítések, lakosság félelemben tartása, életszínvonal romlása.

3. A rendszer válsága és az „új szakasz” (1953-1955)

- Sztálin halála → változások a szovjet politikában
- Imre Nagy reformjai:
  - internálótáborok felszámolása
  - adóterhek csökkentése

- beszolgáltatás enyhítése
- Rákosi visszatérése → reformok visszafordítása → újabb elégedetlenség

4. A bukás: 1956 előzményei

- Nép elégedetlensége: gazdasági válság, félelem légköre
- Értelmiségi ellenzék erősödése (Petőfi-kör)
- Rajk rehabilitációja
- Rákosi végleges leváltása (1956 július)

III. Forráselemzés (10 perc)

Feladat 1 (szöveg):

Részlet Nagy Imre 1953-as parlamenti beszédéből.

- Mit kritizál benne?
- Hogyan jelenik meg a Rákosi-rendszer hibája?

Feladat 2 (kép):

Fotó a padlássöprésről vagy ÁVH-s igazolványról.

- Mit mutat a kép a korszak társadalmi viszonyairól?
- Milyen érzelmeket kelthetett az emberekben?

IV. Érettségi gyakorlás (7 perc)

Rövid esszéfeladat-minta:

„Mutassa be a Rákosi-diktatúra működését a terror és a gazdaságpolitika szemszögéből!”

Irányelvek a diákoknak:

- Bevezetés: hatalomátvétel
- Tárgyalás: ÁVH, perek, személyi kultusz, tervgazdaság
- Következtetés: válság, 1953, 1956 előzménye

V. Óra lezárása (3 perc)

Kérdések:

- Melyek voltak a Rákosi rendszer legfőbb hibái?
- Miért nem tudott a rendszer reformokkal megújulni?

Házi feladat (opcionális):

Készíts rövid, max. 12 soros összefoglalót a Rákosi-diktatúra kiépüléséről és bukásáról – érettségi tömörségben.

Digital tools used

Gamma.app - prezentáció készítő

Google NotebookLM

Prezi

Redmenta

Evaluation plan

Redmentában készül egy teljes átfogó kérdéssor rengeteg forrásfeldolgozó kérdésekkel. A dolgozat pedig ezekből a kérdésekből tevődik össze. A kérdéssor egy menekülőszoba, ahol meghatározott élettal rendelkezik a tanuló, amennyiben az élete elfogy kezdheti újból. A kérdések véletlenszerűek.

https://app.redmenta.com/hu/solve?ks_id=2098432596&utm_source=redmenta&utm_medium=

Differentiation

A tanulók a tanulási módszerek sokszínűsége miatt, megkapják a diákat, egy abból készített filmet, valamint egy podcastot mp3 formátumban.

Homework, project task

https://prezi.com/view/Qf6QrLtabDh68x91hxP4/?referral_token=RGMVv2lnB3FN

General subject(s)

történelem és társadalmi ismeretek